

ઉમાશંકર જોશી સ્મૃતિસંધ્યા

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ સંચાલિત 'શારદા સાહિત્યગોષ્ઠી' અને પ્રકાશક એન. એમ. ઠક્કરના સંયુક્ત આયોજનમાં પાંચમી માર્ચે પાટકર સભાગૃહ - મુંબઈમાં 'ઉમાશંકર જોશી સ્મૃતિસંધ્યા' કાર્યક્રમની રજૂઆત થઈ હતી. આરંભમાં વર્ષા અડાલજા, ઉદયન ઠક્કર, શોભિત દેસાઈ અને જાહોની શાહે ઉમાશંકર જોશીની કવિતાઓનું પઠન કર્યું હતું. ત્યારબાદ જવાહર બક્ષીએ નરસિંહ મહેતાનાં જીવન-કવન પર રસપ્રદ વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું. અંતમાં ગુજરાત રાજ્ય સંગીત-નાટક અકાદમીના સહયોગથી ભીમ વાકાણીના દિગ્દર્શનમાં ઉમાશંકર જોશીના નાટક 'હળવા કર્મનો હું નરસૈયો'ની સંગીતમય રજૂઆત થઈ હતી. શ્રીતાઓથી છલોછલ સભાગૃહે આખા કાર્યક્રમને માણ્યો હતો.

– વર્ષા અડાલજા

શતાબ્દીવંદના : કૃષ્ણલાલ શ્રીધરાણી અને ભોગીલાલ ગાંધી

ગુજરાતી ભાષાના વરિષ્ઠ સર્જકો શ્રી કૃષ્ણલાલ શ્રીધરાણી અને શ્રી ભોગીલાલ ગાંધીના શતાબ્દીવર્ષ નિમિત્તે ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ દ્વારા તા. ૧૩ માર્ચ, ૨૦૧૧ને રવિવારના રોજ 'શતાબ્દીવંદના' કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. સમગ્ર કાર્યક્રમ બે બેઠકમાં વિભાજિત કરવામાં આવ્યો હતો. ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના ટ્રસ્ટીશ્રી રઘુવીર ચૌધરીના અધ્યક્ષસ્થાને શરૂ થયેલી પ્રથમ બેઠકમાં શ્રી કૃષ્ણલાલ શ્રીધરાણીના સર્જનકાર્યનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું હતું. રઘુવીર ચૌધરીએ અધ્યક્ષસ્થાનેથી બેઠકની ભૂમિકારૂપ વ્યાખ્યાનમાં શ્રીધરાણીના સર્જનકર્મનો પરિચય આપ્યો હતો. પરિષદના પ્રકાશનતંત્રી પ્રફુલ્લ રાવલે શ્રીધરાણીના 'કોડિયાં' અને 'પુનરપિ' કાવ્યસંગ્રહનાં 'ઘર જાત્રા', 'ઝંડાનું ગીત', 'કંગાલને', 'મોહનપગલાં' વગેરે કાવ્યોનો આસ્વાદ કરાવી શ્રીધરાણીના કવિવ્યક્તિત્વનો પરિચય આપ્યો હતો. તો, મહેન્દ્રસિંહ પરમારે શ્રીધરાણીના 'મોરનાં ઈંડાં', 'પદ્મિની', 'વડલો', 'ઝબક જ્યોત' વગેરે નાટકોનું પુનઃમૂલ્યાંકન કર્યું હતું. પ્રસિદ્ધ પત્રકાર વિષ્ણુ પંડ્યાએ શ્રીધરાણીનાં બે અંગ્રેજી પુસ્તકો 'વોર વિધાઉટ વાયોલન્સ' અને 'માય ઈન્ડિયા માય અમેરિકા'માં આલેખાયેલાં શ્રીધરાણીના ભારત અને અમેરિકા વિશેના વિચારો અને સત્યાગ્રહ વિશેના શ્રીધરાણીના આગવા દર્શનનો પરિચય આપ્યો હતો. શ્રીધરાણીએ વિશ્વના રાજકીય ચિંતકોનું તટસ્થ મૂલ્યાંકન પણ કર્યું છે. વરિષ્ઠ પત્રકાર પ્રકાશ ન. શાહના અધ્યક્ષસ્થાને શરૂ થયેલી બીજી બેઠકમાં શ્રી ભોગીલાલ

ગાંધીના બહુપરિમાણી વ્યક્તિત્વનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું હતું. પ્રકાશ ન. શાહે અધ્યક્ષસ્થાનેથી આવેલા વ્યાખ્યાનમાં શ્રી ભોગીલાલ ગાંધીના વ્યક્તિત્વનો પોતાનાં અંગત સંસ્મરણો દ્વારા સમગ્રતયા પરિચય કરાવ્યો હતો. હરિકૃષ્ણ પાઠકે ભોગીલાલ ગાંધીની કવિતાનો આસ્વાદ કરાવીને ભોગીલાલ ગાંધીના સર્જકવ્યક્તિત્વનો પરિચય આપ્યો હતો. દિનેશ શુક્લએ ભોગીલાલ ગાંધીના સામ્યવાદ અને ગાંધીવિચાર અંગેના વિચારો રજૂ કરીને ભોગીલાલ ગાંધીનો એક ચિંતક તરીકે પરિચય કરાવ્યો હતો. 'વિશ્વમાનવ' સામયિકની પ્રવૃત્તિ અને ભોગીલાલ ગાંધીના અનુવાદકાર્ય વિશે યોગેશ જોષીએ પરિચય કરાવ્યો હતો. પ્રકાશ ન. શાહ, યોગેશ જોષી, રાજેન્દ્ર પટેલ વગેરેએ ભોગીલાલ ગાંધી સાથેનાં સહવાસનાં પોતાના સંસ્મરણો અહીં રજૂ કર્યાં હતાં. જેથી ભોગીલાલ ગાંધીના વ્યક્તિત્વને મંચ પર જીવંત નિહાળતા હોય તેવો અનુભવ શ્રોતાગણને થયો હતો. આ સમગ્ર કાર્યક્રમમાં ભોળાભાઈ પટેલ, સતીશ વ્યાસ, હર્ષદ ત્રિવેદી, રમેશ ર. દવે, ભારતી દવે, અનિલા દલાલ વગેરે તેમજ અન્ય સાહિત્યરસિકો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. આ કાર્યક્રમની પ્રથમ બેઠકનું સંચાલન પારુલ દેસાઈએ તથા બીજી બેઠકનું સંચાલન રાજેન્દ્ર પટેલે કર્યું હતું. કાર્યક્રમના સમાપન પ્રસંગે મોહન પરમારે આભાર વ્યક્ત કર્યો હતો.

– ભરત સાધુ

લેખિકા બહેનોએ સ્વરચિત કૃતિઓનું પઠન કર્યું

એનીબહેન સરૈયા લેખિકા પ્રોત્સાહન નિધિ અંતર્ગત ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ ખાતે લેખિકા બહેનો દર મહિનાના પ્રથમ મંગળવારે મળે છે. તા. ૧-૩-૨૦૧૧ના રોજ પરિષદ ખાતે લેખિકાઓ અને લેખન-વાંચનમાં રસ ધરાવતી બહેનોની ગોષ્ઠિ યોજાઈ હતી. બેઠકના પ્રારંભે પરિષદ વતી પારુલ દેસાઈ અને પ્રોત્સાહન નિધિ વતીથી પ્રજ્ઞા પટેલે ઉપસ્થિત બહેનોને આવકારી હતી. આ બેઠકમાં પંદરેક બહેનો ઉપસ્થિત રહી હતી. સ્વરચિત કૃતિપઠનના આ કાર્યક્રમમાં ડૉ. અલકા શાહ, દિપાલી રાણા, જિજ્ઞા મહેતા, માલિની શાસ્ત્રી, પ્રજ્ઞા પટેલે કાવ્યપઠન કર્યું હતું. ચંદ્રાબહેન શ્રીમાળી, ઉર્વશી મહેતા, દીના પંડ્યા, પારુલ દેસાઈએ વાર્તા વાંચી હતી, જ્યારે લતા હીરાણીએ પત્ર અને નિરંજના ત્રિવેદીએ પ્રસંગવાર્તાનું વાંચન કર્યું હતું. કૃતિપઠન પછી રસાસ્વાદ-પ્રશ્નોત્તરીના કાર્યક્રમમાં પણ લેખિકા બહેનો જોડાઈ હતી. ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદમાં યોજાતા આ કાર્યક્રમમાં ઉપસ્થિત રહેવા લેખન-વાંચનમાં રસ ધરાવતી સહુ બહેનોને હાર્દિક નિમંત્રણ છે.

– પ્રજ્ઞા પટેલ

ગોધરા સબજેલમાં કવિસંમેલન તથા પુસ્તક-અર્પણ

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદે વાંચે ગુજરાત અભિયાનના ભાગ રૂપે ગોધરાની સબજેલમાં કવિસંમેલન યોજ્યું હતું. તેમાં કવિશ્રી વિનોદ ગાંધીના સંચાલનમાં સર્વ કવિશ્રીઓ દત્તાત્રય ભટ્ટ, ડૉ. દિવાકર ગૌડ, પ્રો. મહેશ પટેલ, પ્રો. ત્રિલોક મહેતા, પ્રો.

શ્યામસુંદર ઠાકોર, શ્રીમતી પૂર્ણિમાબહેન ભટ્ટ તથા સબજેલના શ્રી દિલીપ ખાંટ અને શ્રી ચિંતન ચરાડવાએ કાવ્યપાઠ કર્યો હતો. ૧૫૦થી વધુ કેદીઓએ કાવ્યાસ્વાદ માણ્યો હતો. ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ દ્વારા ૫૦૦ પુસ્તકો જેલ પુસ્તકાલય માટે ભેટ આપવામાં આવ્યાં હતાં.

– વિનોદ ગાંધી

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદની મુલાકાત

શ્રીમતી એ. પી. પટેલ આર્ટ્સ અને શ્રી એન. પી. પટેલ કોમર્સ કોલેજના ગુજરાતી વિભાગે શૈક્ષણિક ટૂરનાં સ્થળ તરીકે ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદની પસંદગી કરી હતી. તા. ૧૨-૧-૧૧ના રોજ ૭૦ વિદ્યાર્થીઓ સાથે અમે પરિષદ આવી પહોંચ્યાં. પારુલબહેને અમને આવકાર્યાં અને ઇતુભાઈએ પરિષદનાં ગોવર્ધનસ્મૃતિ મંદિર, રા. વિ. પાઠક સભાગૃહ, મેઘાણી પ્રાંગણ, બુધસભા જ્યાં બેસે છે તે ખંડ, થિયેટર વગેરે બતાવ્યાં. ત્યારબાદ ૭૦ હજાર પુસ્તકોવાળા ચી. મ. ગ્રંથાલયમાં પ્રવેશ્યા. ગ્રંથાલયના ગ્રંથપાલ ગંગારામભાઈએ અમને સૌને લાઈબ્રેરી અંગે માહિતી આપી. ઉપરાંત મૂર્ધન્ય સાહિત્યકાર શ્રી રાજેન્દ્ર શાહને 'સંગમાં રાજી રાજી' કાવ્યનું પઠન કરતા જોઈ સૌ અભિભૂત થયા. ફિલ્મ પૂરી થયા બાદ પરિષદના પ્રકાશનમંત્રી પ્રફુલ્લભાઈ રાવલે પરિષદનો સુંદર પરિચય આપી પોતાની સર્જક કેન્દ્રિય લઘુકથા અને નિબંધ રજૂ કરીને રસપૂર્વક આપી. તથા મહામંત્રીશ્રી રાજેન્દ્રભાઈ પટેલે પણ જ્ઞાન-વિકાસ અને માતૃભાષાને સાચવવાની વાત કરી. કાર્યક્રમને અંતે ડૉ. રમીલા ભટ્ટે આભારવિધિ કરી હતી.

– રમીલા ભટ્ટ

શ્રી જનક ત્રિવેદી વ્યાખ્યાન

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ તથા લોકભારતી ગ્રામવિદ્યાલય, સણોસરાના સંયુક્ત ઉપક્રમે વાર્તાકાર જનક ત્રિવેદી વ્યાખ્યાનમાળા અંતર્ગત તા. ૨૦-૧-૨૦૧૧ના રોજ શ્રી માય ડિયર જયુએ 'ટૂંકી વાર્તામાં બોલીપ્રયોગ' વિશે વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું.

શ્રી વિશ્વનાથ મગનલાલ ભટ્ટ વ્યાખ્યાનમાળા

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના ઉપક્રમે સદ્. વિશ્વનાથ મગનલાલ ભટ્ટ સ્મારક વ્યાખ્યાનમાળામાં તા. ૧૫-૩-૨૦૧૧ના રોજ ડૉ. ચન્દ્રકાન્ત ટોપીવાળાએ 'કોર્સિબ્સ્કીની ભાષા-વિભાવના અને રસવિચાર' વિશે વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું. આ વ્યાખ્યાનમાં તેમણે કોર્સિબ્સ્કીની ભાષા અંગેની વિભાવનાની ચર્ચા કરીને સંસ્કૃત સાહિત્યમીમાંસાના રસવિચાર સાથે તેની કઈ રીતે તુલના કરી શકાય તે ઉદાહરણો સાથે સમજાવ્યું હતું. અજય રાવલ, સુમન શાહ, હર્ષદ ત્રિવેદી વગેરેએ પ્રશ્નો-પૂરક માહિતી દ્વારા ચર્ચાને રસપ્રદ બનાવી હતી.

‘ઘરે બાહિરે’ નવલકથા વિશે વ્યાખ્યાન

સેપ્ટ યુનિવર્સિટી અને ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના સંયુક્ત ઉપક્રમે ‘પરસ્મર’ (અ ફોરમ ફોર રસીકાઝ) અંતર્ગત તા. ૨૫-૨-૨૦૧૧ના રોજ શ્રી અનિલા દલાલે રવીન્દ્રનાથ ટાગોરની જાણીતી નવલકથા ‘ઘરે બાહિરે’ વિશે વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું. આ કાર્યક્રમમાં ભાવકોની સક્રિય ઉપસ્થિતિને કારણે વાર્તાલાપ રસપ્રદ બન્યો હતો.

પાક્ષિકી અંતર્ગત દક્ષાબહેન પટેલનું વાર્તાપઠન

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ સંચાલિત ‘પાક્ષિકી’ અંતર્ગત તા. ૩-૩-૨૦૧૧ના રોજ શ્રી દક્ષાબહેન પટેલે ઉડિયા વાર્તાકાર પારમિતા શતપથીની વાર્તાના હિન્દી રૂપાંતરમાંથી ગુજરાતી અનુવાદ ‘પાપ’નું પઠન કર્યું હતું. વાર્તાની અંદર કહોર વાસ્તવનું નિરૂપણ હૃદયસ્પર્શી બની રહ્યું હતું. ગુજરાતી વાર્તામાં આ પ્રકારનું નિરૂપણ થવું જોઈએ એવી અપેક્ષા બધાંએ વ્યક્ત કરી હતી.

નવોદિત સર્જકોના પ્રથમ સર્જનાત્મક પુસ્તકનું પ્રકાશન

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના ક. લા. સ્વા. મંદિર હસ્તક શ્રી બી. કે. મજૂમદાર ટ્રસ્ટ પ્રકાશનશ્રેણી અંતર્ગત નવોદિત સર્જકોના પ્રથમ સર્જનાત્મક પુસ્તકનું પરામર્શન કરી પ્રકાશન કરવામાં આવે છે. આથી જે નવોદિત લેખકો/લેખિકાઓનું એક પણ પુસ્તક પ્રગટ ન થયું હોય તેઓ આ શ્રેણીમાં પોતાના પ્રથમ સર્જનાત્મક પુસ્તકની હસ્તપ્રત મોકલી શકે છે. હસ્તપ્રત ૩૦-૬-૨૦૧૧ સુધીમાં મોકલી આપવા વિનંતી. હસ્તપ્રત મોકલવાનું સરનામું : પ્રકાશનમંત્રીશ્રી, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, ગોવર્ધનભવન, આશ્રમમાર્ગ, નદીકિનારે, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૮

ગુજરાતી સાહિત્યકોશ શોધનવર્ધન યોજના માટે મળેલ દાન

ક્રમ નામ	ગામ	રકમ
(૧) બાબા સચ્ચિદાનંદ સેવા ટ્રસ્ટ : હ. શ્રી અરવિંદ ટી. મહેતા સુરત		૫૧૦૦૦/-
(૨) અરવિંદ ટી. મહેતા	સુરત	૫૧૦૦૦/-
(૩) ધી સર્વોદય સહકારી બેંક લિ.	સુરત	૧૫૦૦૦/-
(૪) શ્રીમતી કલાબા અંબાલાલ યુનીલાલ ટ્રસ્ટ	સુરત	૫૦૦૦/-
(૫) શેઠ પ્રેમચંદ ઈશ્વરલાલ પબ્લિક ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ	સુરત	૫૧૦૦૦/-

માતૃભાષા સંવર્ધન કેન્દ્ર માટે મળેલ દાન

(૧) વિદ્યાગુરુ શ્રી રતિલાલ બોરીસાગર સાંસ્કૃતિક પ્રતિષ્ઠાન અમદાવાદ		૫૦,૦૦૦/-
(૨) રમેશભાઈ દેસાઈ	વલસાડ	૧૧૦૦૦/-
(૩) દિવ્ય ભાસ્કર યુનિટ ડીબી કોર્પોરેશન	અમદાવાદ	૧૫૦૦૦/-

સ્થાયી ફંડ માટે મળેલ દાન

(૧) સુકુમાર એમ. પરીખ અમદાવાદ ૧૦,૦૦૦/-

પરબ અપીલ પેટે મળેલ દાન

(૧) નટુભાઈ વાળંદ સુર્ણવખુદે, જિ. ભરૂચ ૧૦૦૦/-
(૨) રશ્મિકાન્ત શાહ અમદાવાદ ૧૦૦૦/-

પરિષદ-વ્યાખ્યાનમાળાઓ

● ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ તથા લોકભારતી ગ્રામવિદ્યાલય, સણોસરાના સંયુક્ત ઉપક્રમે વાર્તાકાર જનક ત્રિવેદી વ્યાખ્યાનમાળા અંતર્ગત તા. ૨૯-૧-૨૦૧૧ના રોજ શ્રી માય ડિયર જયુએ ‘ટૂંકીવાર્તામાં બોલીપ્રયોગ’ વિશે વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું તેમજ શ્રી મહેન્દ્રસિંહ પરમારે વાર્તાપઠન કર્યું હતું.

● ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ તથા શિશુવિહાર, ભાવનગરના સંયુક્ત ઉપક્રમે સદ્. યશવન્ત પંડ્યા સ્મારક વ્યાખ્યાનમાળા અંતર્ગત તા. ૯-૨-૨૦૧૧ના રોજ ‘રેડિયોનાટક : એક કલાસ્વરૂપ’ વિશે વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું.

● ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના ઉપક્રમે ઉશનસૂ વ્યાખ્યાનશ્રેણી અંતર્ગત તા. ૧-૩-૨૦૧૧ના રોજ શ્રી રવીન્દ્ર પારેખે ‘ઉશનસૂનાં સોનેટ’ વિશે શ્રીમતી જે. પી. શ્રોફ આર્ટ્સ કોલેજ, વલસાડ ખાતે વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું.

● ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ સંયોજિત ભક્તિપ્રસાદ મો. ત્રિવેદી (પત્રકારત્વ) વ્યાખ્યાનમાળા અંતર્ગત તા. ૮-૩-૨૦૧૧ના રોજ શ્રી હરિ દેસાઈએ ‘મહાત્મા ગાંધીથી સાંપ્રતકાલીન સાહિત્યિક પત્રકારત્વ’ વિષય પર કુલપતિ શ્રી ડૉ. કમલેશભાઈ જોષીપુરાની અધ્યક્ષતામાં સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી, રાજકોટ ખાતે વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું.

● ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ સંયોજિત વ્રજલાલ દવે (શૈક્ષણિક) વ્યાખ્યાનમાળા અંતર્ગત તા. ૮-૩-૨૦૧૧ના રોજ ડૉ. અનિલ અંબાસણાએ ‘તમે, તમે કેમ બન્યા ?’ વિષય પર વ્યક્તિત્વવિકાસને અનુલક્ષીને કમ્પ્યુટર સાયન્સ ભવન, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી ખાતે વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું.

r